

A SÖTÉTSÉG HATÁRAI

SEQUOIA NAGAMATSU

HOW

HIGH

WE

GO

IN

THE

DARK

A SÖTÉTSÉG HATÁRAI

Craig Nagamatsu emlékére
1958–2021

GYÁSZBESZÉD 30 000 ÉV MÉLYSÉGBŐL

Szibériában az olvadó talaj egy összeomlás szélén álló mennyezetet alkotott, amelyet átítatott a megolvadt jég és az őskori mamutok szétmállott maradványai. A kilométer hosszú Batagaika-kráter szélessége a hőmérséklet emelkedésével egyre csak nőtt, mintha valamely istenség kicipzározta volna a hófödte mocsárvidékeket, felfedve a gyapjas orrszarvúkat és más, kihalt vadállatokat. A csapat egyik biológusa, Makszim, és a helikopter pilótája egy rézszerű hasadékra mutatott a földön, melybe a lányom zuhant nem sokkal azelőtt, hogy felfedezték volna egy 30 000 évvel ezelőtt élt lány maradványait. Tettünk egy kört a lombkoronáig érő, vörös geodéziai kupolákból álló kutatóbázis felett, aztán leszálltunk egy tisztáson. Makszim segítette kikászálódnom a helikopterből, majd felkapta a táskáimat és egy zsák levelet a gép hátuljából.

– Mindenki szerette Clarát – jegyezte meg. – De ne vegye rossz néven, ha az emberek nem beszélnek róla. A legtöbben magunkban tartjuk az ilyesmit.

– Én csak segíteni jöttem – feleltem.

– Hogyne, természetesen – bólogatott Makszim. – Van itt nyilván más is... – Fél füllel hallgattam, miközben a vidéket tanulmányoztam. Mélyeket lélegeztem a levegőből, ami olyannak tűnt, mint az alattunk eltemetett fossziliák, amelyek csapdába estek az időben. Elmagyarázta, hogy miközben idefelé repültünk, karantén lépett életbe. Senki nem számított rá, hogy eljövök befejezni Clara munkáját, pláne nem ilyen hamar.

Belülről a bázis központi kupolája a nagy képernyős tévével, a lekoszlott fekvőfotelekkel és egy halom félkész sajtos tésztával olyan benyomást keltett, mint egy kollégium közösségi helyisége, és a szaga is pont olyan volt. A falakat topográfiai térképek és filmplakátok egyvelege borította – a *Csillagok háborújától* kezdve a *Micsoda nő!*-n át *A lé meg a Loláig* mindenféle filmé. A harmonikaszerű folyosókon végignézve kócos emberek bukkantak fel a szobákból és a laborokból. Egy lila széldzsekit és futónadrágot viselő nő száguldott keresztül a termen.

– Julija vagyok. Üdv a világ végén! – köszöntött, majd eltűnt a nyolc alagút egyikében, amelyik a központi kupolából eredt, és egy méhkas celláihoz hasonló hálózatként tagolták. A csapat tagjai felkeltek munkaállomásaikról, és lassan egy tucat kutató áporodott szaga ölelt körbe.

– Figyelem, emberek, ő a díszvendégünk, dr. Cliff Miyashiro a Kaliforniai Egyetemről, régész és evolúcióbiológus professzor – szólalt meg Makszim. – Ő fog segíteni minket Clara felfedezésével kapcsolatban. Tudom, hogy mi laborpatkányok még furcsábbak leszünk most, hogy nem hagyhatjuk el a bázist, ennek ellenére próbáljatok meg kedvesek lenni!

Makszim biztosított róla, hogy a karantén csupán elővigyázatosság, mivel a csapatnak sikerült vírusokat és baktériumokat újraéleszteni az olvadó permafrosztból. Szerinte a kormánytisztviselők túl sok filmet néznek. Standard protokoll. Az állomáson senki nem tűnt betegnek vagy aggodalmasnak.

Ezt követően hamarosan kéretlen beszámolókat hallgathattam meg arról, miként élt Clara a bázison: hol itta a kávéját a sarki fényben gyönyörködve; milyen útvonalon kocogott a botanikussal, Yuliával; milyen asztali aromaterápiás lótuszszökőkutat használtak Dave-vel, az epidemiológussal a reggeli jógáikhoz; melyik rekeszben tartotta a hófelszerelését, ami tulajdonképpen most már az én felszerelésem, mivel nagyjából hasonló a méretünk. És meséltek arról is, hogy amikor valakinek születésnapja van, a csapat egy része ellátogat a legközelebbi nagyvárosba, Jakutskba, hogy karaokézzanak és egy pillanatra elfeleddessék, hogy a körülöttük lévő épületek szép lassan belesüllyednek az ősi mocsárba.

– Meg tudná mutatni nekem valaki a lányt? – kérdeztem. Egy pillanatra tapinthatóvá vált a csend. Az egyik kutató a konyhában elpakolta a műanyag poharakat és az üveg whiskey-t, amit minden bizonnyal azért vett elő, hogy köszöntsenek vele. A főleg flanel- és gyapjúruhát viselő, kócos tudósok csapatától olyan érzésem támadt, mint egy hónappal korábban Clara búcsúztatóján, amikor a templom megtelt a barátaival és munkatársaival, akikkel javarészt még sosem találkoztam. Felsorakoztak, én pedig kezet ráztam velük, miközben elmondták nekem és a feleségemnek, Mikinek, hogy mennyire sajnálják.

Egy kék tüsihajú férfi azt mesélte, egyszer egy csillag-rendszert tetovált Clara hátára: egy lila bolygót, ami körül három vörös törpe keringett, és *teljesen elvetemültnek* nevezte. A régi szomszédaink felemlegették, hogy Clara sokszor vigyázott az iker lányaikra, és segített nekik magabiztosabban hozzáállni a matekhoz. Egy kopasz úriember pedig, aki a projektvezetője volt a Nemzetközi Bolygómentési Alapnál, átnyújtotta nekem a névjegykártyáját, és meghívott, hogy folytassam a lányom munkáját Szibériában. Az összegyűltek távozása után szoroson átöleltem Mikit, és újraneztük a korábban levetített képeket, amiket én válogattam össze. Megállítottam a lejátszást egy fotónál, ami a hároméves Claráról készült a nevelőotthonban. Az a lila kristályfüggő volt nála, amit az örökbefogadásakor viselt. Megesküdünk volna rá, hogy a szemében apró csillagok gyúltak, valahányszor csak a kristályt bámulta.

Odakint, a ravatalozó előtt, az utcákon lüktető hóhullámmal mit sem törődve az unokánk, Yumi a másodunokatestvérével játszott. Éreztem, ahogy kelet felől, a lánokban álló Marin Headlands irányából füst kezdi ellepni a környéket.

– Úgy tűnik, a lányunknak soha nem volt ránk igazán szüksége – szólalt meg szinte suttogva Miki. – Yuminak viszont igen.

Megszorítottam a zsebembe gyűrt névjegykártyát.

A kutatóbázison Makszim kivezetett a csapat kínos pillantásainak keresztüzből, és a mumifikálódott maradványokhoz kísért, amit Clara fedezett fel a halála előtt.

– Annie az elkülönítőben van – közölte a férfi.

– Annie? – kérdeztem vissza.

– Julija imádja a Eurythmicset, a szülei még mindig a nyolcvanas években élnek. Annie Lennoxról nevezte el a testet.

Az elkülönítőt a csontlaborról választották le, egy műanyag fóliát ragasztva fel a plafontól a padlóig. Makszim egy doboz nitrilkesztyűt és egy légzőmaszkot nyújtott át nekem.

– Más egyébre nincs meg az anyagi keretünk – mentegetőzött –, ugyanakkor próbálunk figyelni a kórokozókra, amiket esetleg hordozóként magunkkal vihetünk. De az esetek 99 százalékában valószínűleg felesleges aggodnunk – tette hozzá.

– Értem – feleltem kissé megdöbbenve a cowboynos attitűdjén.

– Néhány kollégánk innen nagyjából ezer kilométerre a Pleisztocén Parkban sikeresen újraélesztette a helyi kihalt bölényeket és az őshonos növényvilágot. Minél kiterjedtebb a növényzet, és minél több nagy testű állat tömöríti a sztyeppéken a termőtalajt, annál jobban megőrizhető a felszín alatti jég. Ami pedig segít, hogy a múlt a múltban maradjon.

Két réteg kesztyűt húztam, felvettem a maszkomat, és átléptem a fóliák közti nyíláson.

Annie az oldalán pihent, magzatpózban, egy fémasztalon.

Feljegyzések az előzetes külső vizsgálatról: Pubertás előtt álló *H. S. Sapiens* feltételezhetően Neanderjegyekkel – enyhén kiálló szemöldökcsont. Hozzá-

vetőlegesen hét- vagy nyolcéves. 121 centiméter magas, 6 kilogramm (nagyjából 22 kilogramm lehetett életében). Halántékán vöröses-barnás hajmaradványok. A bal alkarján tetoválás – három fekete pont, körülöttük egy ponttal elválasztott fekete kör. A testet különféle, prémeknek tűnő anyagokból varrott ruha borítja. Az öltésekbe nem őshonos kagylókat fűztek – további vizsgálatuk szükséges.

A szeme körüli szövetek összeráncolódtak, mintha a napba nézne. A szája mentén a bőr elkezdett visszahúzódni, fájdalomteli sikolyra vonva az arcát. Nem tudtam megállni, hogy ne a fiatal Clarára gondoljak, vagy Yumira, aki nagyjából a maradvánnyal egyidős lehetett, ahogy a kopár síkságokon átkelve nagyvadra vadásznak, vagy hatalmas sztyeppeni oroszlánok és farkasok üldözik őket. Végigsimítottam a lány ökölbe szorított kezén.

– Kibaszott nagy rejtély – szólalt meg Makszim mögém lépve. – Az itteni kutatásunk nagyrészt a Nemzetközi Bolygómentési Alappal partnerségben finanszírozzák. Bőven akad munkánk a talaj- és jégmagmintákkal, meg a néha felbukkanó ősi állati maradványokkal, de hazudnék, ha azt állítanám, nem vonja el a figyelmünket Annie és a többi test, amiket a barlangban találtunk. És persze ott van az az azonosítatlan vírus is, amit Dave az előzetesen levett mintákban talált.

– Lefuttattatok bármilyen vizsgálatot, vagy tesztelték a mintákat? Például a kagylókat...

– Amik egy apró, a Földközi-tengerben őshonos vízcsigától származnak. *Trivia monacha*. Már hatvanezer évvel

ezelőtről is találtak bizonyítékot arra, hogy a Neander-
völgyiek és a korai emberek Szibériában, az Altaj-hegy-
ségben éltek, de ennyire északon még soha nem akadtak
nyomukra. Rendkívül szokatlan az a komplexitás, ami-
vel a kagylókat az anyagba szőtték. Őszintén szólva, ezt
a hímzést még a nagyanyám is megirigyelné.

– Nagyon különös, hogy egyedül Annie-nek van ilyes-
féle ruházata. A nyomok alapján, a barlangban talált többi
testet egyszerű szőrmeruha fedte. Az állomásról átküldött
anyagok olvasása után több kérdésem lett, mint válaszom
– közöltem.

– Nagyon vártuk már, hogy valaki elvállalja a felada-
tot, és megfejtse Annie történetét. Clara saját bevallása
szerint az állatok miatt volt itt. Szerette volna megérteni
a jégkorszaki biot, hogy esetleg újraalkothassuk. De
mindig úgy tűnt, mintha valami mást keresne. Sokkal
többet időzött az ásáson, mint bármelyikünk. És olyas-
valakihez képest, aki a föld mélyének rejtelseivel foglal-
kozott, rengeteg időt töltött az eget bámulva. Lefogadom,
hogy Annie-t is a saját munkája részének tekintette. Min-
dig arról beszélt, hogyan menthet meg minket az ismeret-
len múlt. Tudós létére sokkal inkább egy költő vagy filo-
zofus módjára álmodozott.

– Az édesanyja művész, ezt tőle örökölte – válaszol-
tam. Gyerekként Clara egész délutánokon keresztül a fa-
házában alkotott. A tanárai zseninek tartották, és mi igye-
keztünk biztatni, amennyire csak tudtuk. Csillagködökről
írt beszámolókat zsírkrétával. Egész listákat találtunk
azokról a csillagképekről, amiket felismert, meg mítoszokat
azokról, amiket ő talált ki, a Plejádok unokatestvéiről,

és a vízirigóról, ami nem volt sem túl nagy, sem túl kicsi, hanem éppen megfelelő méretű.

– Ezt el tudom képzelni – jegyezte meg Makszim. – Általában könnyű megismerni az embereket errefelé, de Clara zárkózott volt. Elég sokat kellett kutatnunk a holmijai között, hogy egyáltalán megtaláljuk az elérhetőségedet.

– Csak a munkájának élt.

Mindketten Annie-re pillantottunk, akinek sikolya szinte betöltötte a laboratórium csendjét.

Makszim bólintott, és azt javasolta, hogy pihenjek le egy kicsit a hosszú út után. Clara holmija egy dobozban vár rám a hálófülkéjében, tette hozzá.

Amikor elindultam Szibériába, a már majdnem tízéves unokám, Yumi szipogva búcsúzott tőlem a reptéren, habár azt állította, hogy semmi baja. Miki újra megkérdezte, egészen biztos vagyok-e benne, hogy ezt akarom csinálni. Legalább várj pár hónapot, mondta, hogy ne télen menj. De tudtam, hogy ha otthon maradnék, végül határozatlan időre elhalasztanám az utazást, a lányom szelleme pedig elhalványulna ezen a távoli vidéken.

Soha nem tudtam elképzelni a helyet, ahova Clara saját döntéséből elvonult az utolsó éveire. Mikor Yumi megkérdezett minket Mikivel, hogy hol van az anyja, megmutattuk neki a térképen, képeket kerestünk a Googleben a Batagaika-kráterről és Észak-Szibériáról. A feleségem segített Yuminak papírmasé diorámákat készíteni a tájról, amiket aztán apró játék bölényekkel, dinoszauruszokkal és a családuknk 3D-nyomtatott figuráival népesít

tettek be. Egy olyan expedíción jártunk, ahol nem számított az idő.

– Édesanyád nagyon szeret téged – biztosítottam az unokámat. – Fontos munkát végez. – Egy részem hitt is ebben. Ám amikor legutoljára mind együtt voltunk, ultimátumot adtam Clarának, hogy haza kell jönnie, mert ez nem fair sem Yumival, sem velünk szemben. Eltekintve a képeslapoktól és a Yumival közösen megejtett, alkalmankénti videóhívásoktól, több mint egy éven át nem beszéltem személyesen a lányommal.

Még mielőtt megtudtam volna, hogy Clara egy nemzetközi kiküldetés részese, úgy képzeltem, hogy egy jurtaban húzza meg magát, és állatbőrökbe takarózva alszik el a Tejút andalító fényében. Most már látom, hogy a hálófülkéje egy háromszor tíz méteres kuckó volt, az egyik kupola falába ágyazva. Hőtartó polárral bélelt, LED-világítással, könyvespolcokkal, egy összecsucskható munkaállomással, és egy tárolásra használt rakodóhálóval. Átkutattam az egyik rakodóhálóba dugott vászonzsákok – ruhákat szedtem elő belőle, egy neszesszert, az egyik katasztrófanaplóját, egy személyes naplót, egy régi iPodot, továbbá néhány műtárgyat, amikre az utazásai során tett szert. De Clara kristály nyakláncát, amit a legjobban szerettem volna visszaszerezni, sehol sem találtam. Felhúzódkodtam az emeletes ágyára, levettem a túbabakancsomat, aztán belestem a matracok alá és a szellőzőrácsok mögé, azokra a helyekre, ahová biztonságba helyezhette a láncot. Égett a lábam a hosszú utazástól, és sajtuszagú bűz lengte be az egész hálót, keveredve az állomáson terjengő cigaretta és izzadságszaggal. Kényelembe helyezkedtem,

először azóta, hogy elindultam Amerikából, és böngészni kezdtem Clara iPodját, megállva Gustav Holst *A bolygók* szvitjénél. A Jupiter tétel diadalmas kürtjei egy boldogabb időbe repítettek vissza, amikor a lányom érdeklődését még a csillagok kötötték le. Mint amikor ragaszkodott hozzá, hogy a harmadikos Naprendszer-projektjének méretarányosnak kell lennie, vagy amikor bajba került a tudóstáborban, amiért kitalált egy történetet a Plejádok elveszett csillagtestvéréről, ami egykor az ősi Afrika egén látszott. Vajon mire gondolhatott Clara, amikor felnézett a tundra szürkésege fölött táncoló kozmoszra? Felvettem a naplóját, belelapoztam, és próbáltam visszaemlékezni a hangjára.

3. nap: Elképesztő, hogy a kráter belsejében már most zöld foltok keltek életre. Mamutagyarak bukkannak elő a sárból, miközben új növényzet ereszt gyökeret körülöttük. A gyakori földcsuszamlások és az olvadó jég ideiglenes patakokat hoztak létre, és az egész terület egy mosógéppé vált, ami összekeveri az újat és az ősit. Itt mindenki tisztában van vele, mi forog kockán. Nehéz figyelmen kívül hagyni a Földet, amikor lassan instabillá válik alattad, míg alszol, mikor olyan titkait fedi fel előtted, melyekre soha nem kérted, soha nem vágytál rájuk. Az első éjszakámon odakint álltam és figyeltem. És talán csak a képzeletem játszott velem, de megesküdtem volna rá, hogy hallottam a talaj kavargását, a millió halott bogár, az előemberek és farkasok táncát.

27. nap: *A vadonban a legtöbb szülő az élete árán is védi a kölykeit. Bizonyos szinten tudom, hogy a szüleim is megértik ezt. Nem válaszolok az üzeneteikre, mert mindent elmondtam már, amit el kellett mondanom. Hiszek benne, hogy Yumi hallja a Föld dalát, amikor alszik. Hinnem kell benne, hogy érti, miért nem lehetek ott a fellépéseim, a focimeccseim és a többi eseményen. Minden rendben lesz velem. A kollégáimnak is vannak gyerekei. Azt mondják, a gyerekeik nem értik őket, vagy nem állnak olyan közel egymáshoz, mint szeretnék. Mi viszont azért vagyunk itt, hogy biztosítsuk, hogy ők, meg a gyerekeik és az unokáik még képesek legyenek lélegezni és álmodozni – és ne kelljen olyan sok fajtól búcsút venniük. Boldog születésnapot, Yumi! Ha valaha is olvasnád ezt, tudd, hogy soha nem felejtettelek el.*

Félretettem a füzetet, és visszaraktam az iPodot a vászon táskába, majd észrevettem még valamit a sarokba gyűrve: egy gyapjúzokniba csavart viseltes fényképet, és egy kis faragott bábút. A fotó három évvel ezelőtt készült, amikor Dél-Alaszkában találkoztunk Clarával. Yumi nemrég lett hétéves, én pedig egy négyszáz éves jupik falu fel-tárásában vettem részt, ami lassan előbukkant a tengerből.

Felismertem a csapat barna lakókocsiját a háttérben, ami az ásatás területén parkolt. Reggelenként odabent ültem, és figyeltem a végzős hallgatóimat, amíg befejeztem az aktuális papírmunkát és a kávémat. Aznap, amikor lefotózták őket, Mikivel épp azt figyeltük, ahogy Clara egy túlméretezett horgászcsizmát húzott Yumira.

Bármikor találkozott a kislány az anyjával, ami általában három-négyhavonta esett meg és legfeljebb egy-két hétig tartott, Clara bármit csinálhatott, az Yumi számára csak is jó lehetett.

– Csupán egy hetünk van együtt – mondta nekem Miki azon a reggelen, amikor úgy látta, épp készülök kioktatni a lányunkat. – Ne rendezz jelenetet!

Az ásatás irodájától az asszisztenseim által csak küzdőtérként emlegetett terület szélére sétáltam, és figyeltem, ahogy a lányom és az unokám keresztülgázolnak az iszapon. Clara épp a fókavadászatokról mesélt Yuminak.

– Azt hiszem, elkezdek festeni egy képet Claráról és Yumiról, ahogy így együtt térdig állnak a sárban – szólalt meg a hátam mögött a feleségem. – A következő kiállításomra. Talán ez majd emlékezteti Clarát arra, hogy mennyire szükségük van egymásra.

– Szinte már túl tökéletes kép – feleltem.

– Nézd, nagypapa, egy nagy kaki vagyok! – kiabálta Yumi.

A kaland után Miki visszavitte Yumit a motelbe, hogy rendbe szedjék magukat, én pedig megkértem Clarát, maradjon egy kicsit, hogy beszélhessünk.

– Édesanyád azt mondja, ha itt végeztünk, hazajössz egy időre – jegyeztem meg.

– Legfeljebb egy hétre. Meséltem már neked a szibériai lehetőségről.

– De látod, hogy mennyire hiányzol Yuminak.

Clara megállt az egyik összecsukható asztal mellett, ami a kiöblösödő küzdőtérre nézett. Műtárgyak heverték rajta szétszórva. Egy fabábura koncentrált, amit az ásatás

helyszínén találtunk. Nem lehetett nagyobb egy üdítődoboznál.

– Érte csinálom – közölte.

– Persze, ezt értem – feleltem. Mindig is büszke voltam rá, hogy mennyire a szíven viseli a lányom a világ sorsát. Iskola után a híreket tanulmányozta, katasztrófák, háborúk, gyűlölködés és jogtalanságok után kutató az interneten, és mindet leírta a színkódos naplóiba. Egyszer megkérdeztem, mit csinál, mire ő azt felelte, hogy csak próbálja számon tartani a dolgokat. Úgy tűnik, magyarázta akkor, hogy senki nem veszi észre vagy senkit nem érdekel, hogy ugyanazokat a hibákat követjük el. Hogy a gyűlölködés a szomszédok között, vagy a jogtalanságok az államban úgy terjednek, mint méreg az erekben, amíg egy újabb jéghegy le nem omlik, vagy egy újabb állatfaj ki nem hal. *Minden összefügg*, mondta. Én meg azt feleltem erre, *de te csak egyetlen ember vagy, és csak egy életed van.*

– Jobban örülnél, ha inkább hazamennék, és esetleg a tanszékedden tanítanék, nem igaz? Délutánonként elmennék Yumiért az iskolába, és úgy tennék, mintha minden rendben lenne. – Feltartotta a fabábut, és az egyszerű faragott mosolyát fürkészte. – Bárki is játszott ezzel, nehéz élete volt, tudod? Valószínűleg elég rövid is.

– Én csak azt szeretném, ha Yumi gyermekkorának része lenne az anyja is – válaszoltam.

– Te és anya nem vagytok abban a helyzetben, hogy számonkérjetez ezzel kapcsolatban.

– Ez nem valami fair – mondtam. Minden alkalommal, amikor Clara ezzel vádolt, úgy éreztem magam,

mint egy saját magába forduló gömbászka. Amint lett saját pénze, nem vesztegette az idejét, és a világ legtávolabbi sarkaiba menekült, ahonnan csak képeslapokon és fényképeken keresztül tudatta velünk, hogy még él. A lányom most megfordult, felkapta a vászontáskáját, és az óceán felé indulva faképnél hagyott, kezében a fabábuval. Mire utolértem, már elővette az egyik naplóját.

– Láttad az új előrejelzéseket a tengerszint-emelkedésről? – kérdezte, aztán olyan városokat kezdett sorolni, amik még Yumi életében víz alá kerülhetnek. Dél-Florida nagyobb része, a legtöbb japán nagyváros, New York, ezek mind Velence sorsára jutnak. – Láttad a hírekben, hogy az egész Appalache-hegység lángokban áll? Agyevő amőbapopulációk szabadulnak el a nyári táborok tavainál?

– Minden generációnak megvannak a maga nehézségei. – A nyitott jegyzetfüzetére pillantottam, az oldalakat beborító katasztrófákra. – De ettől még élnünk kell az életünket.

– Az itteni kutatásod soha nem valósulhatott volna meg, ha nem lenne globális felmelegedés – szúrta oda.

– Tudom.

– Mondd meg Yuminak, hogy holnap elviszem reggelizni. Később még beszélhetünk, ha szeretnél. – Azzal elkanyarodott és a sátorhoz ment. Ott leintette az egyik asszisztensem, és megkérte, hogy vigye be a városba. Míg a fuvarára várt, visszasétált a feltárás helyszínére, ahol derékig a gödörben talált rám.

– Amúgy meg ne gondold, hogy nem akarok a lányommal lenni – szólalt meg. – Teljes tévedésben vagy, ha ezt képzeled.

Másnap azonban, mikor Mikivel megérkeztünk, hogy együtt reggelizzünk Clarával és Yumival, a kislány sírva fogadott bennünket. Clara megváltoztatta a terveit. Magyarázni kezdett valamit arról, hogy túlságosan bonyolult a szibériai kutatási helyszínre utazni, és hogy nem tud beleszólni a dolgokba. Megölelte Yumit, aki a banánhajója felett szipogott, majd az anyját, aki csak annyit mondott neki, hogy vigyázzon magára. Én viszont nem szóltam hozzá. Megittam a kávémat, és csokis palacsintát rendeltem.

– Cliff! – förmedt rám Miki.

Az út menti étterem redőnyének rései közül figyeltem, ahogy Clara beült a bérelt autójába. De nem indította be a motort. Sokáig csak ült ott, míg végül felkeltem az asztaltól, kimentem hozzá, és bekopogtam az autó ablakán.

– Szeretlek – mondtam, miután kinyitottam az ajtót.
– Vigyázz magadra.

– Sajnálom, hogy így alakultak a dolgok – felelte.

A gondolataim visszatértek Clara hálófülkéjébe. Elraktam a fotót a pénztárcámba, és felvettem az ötcentis dogú figurát, amit a zokniba csavarva találtam. Zömök kis kőemberke volt, kerek testtel és gömbölyű szemekkel, amik a feje nagy részét lefedték. Az általános iskolai ballagására vettem neki ajándékba ezt a másolatot egy őskori japán történelemmel foglalkozó múzeumban, és elmagyaráztam, hogy valószínűleg egyfajta varázsfigura lehetett a Dzsómon-kori emberek számára, amely képes magába szívni a negatív energiát, a gonoszt és a betegségeket. Azt mondtam, hogy tartsa magánál, és ez majd megvédi őt.

Végigfuttattam az ujjaimat a repedéseken és éleken, a lányom utolsó lenyomatai után kutatva – egy rossz nap a munkában, a távolság közte és Yumi között, az utolsó lélegzetvétele.

Hallottam, hogy valaki futva közeledik a kupola felől, léptei visszahangoztak az alumíniumfolyosókon. A zsembembe csúsztottam a dogút, amikor Julija lépett be az ajtón, és az aktivitásmérőre pillantott a csuklóján.

– Huhh. Moszkvai Maraton, készülj, jövök! Szóval, nem tudom, hogy éhes vagy-e, vagy inkább csak pihennél – kezdte levegő után kapkodva. A tréningruháját az állomás nem hivatalos egyenruhájára cserélte: kopott farmerre és kapucnis pulóverre. – De csináltunk halas tacót, és épp *A herceg menyasszonyát* készültünk megnézni.

– Szóval te nevezted el Annie-t – mondtam. – Te vagy a Eurythmics-rajongó.

– Makszim egy Beatles-dal után akarta elnevezni – felelte Julija. – Mint ahogy Lucy is a *Lucy in the Sky with Diamonds*-ról kapta a nevét, amikor rábukkantak Etiópiában. A mi lányunk Jude vagy Penny lett volna. Sakkmeccsen nyertem el tőle a névadás jogát.

Követtem Juliját a központi helyiségbe, és elhelyezkedtem egy fekvőfotelben, amit jó pár helyen ragasztószalaggal foltoztak meg. Grillezett pisztráng illata töltötte be a levegőt, és rájöttem, hogy nem ettem az első, vlagyivosztkoi átszállásom óta, majdnem tíz órája már. Négy kutató kucorodott össze a kanapén. Egy másik sámlinak használt egy ellátóládát. Mindannyian hivatalosan is bemutatkoztak, és a ládán ülő, Dave, egy pohár vodkával kínált, ami elmondása szerint kötelező a beavatá-

somhoz. Elnyújtotta a szavakat, és az Occidental College pólóját viselte, így feltételeztem, hogy ő is Kaliforniából származik.

– Santa Cruzból – bólíntott. Az üveg, amiből a poharamba töltött, úgy nézett ki, mint egy mamut agyara. Az egyik kutató megjegyezte, hogy ez a vodkafajta igazi szibériai különlegesség, a legrégebbi lepárlóban készítik, helyi vízből, búzából és cédrusdióból. – Hamar hozzászoksz majd – folytatta Dave. – Melegen tart minket, és némi izgalmat ad a napokhoz. Emellett segít elfelejteni, hogy teljesen vakon repülünk.

Az arcom már az első kortyok után kivörösödött.

A műbőr fotelben ülve, a felespoharamat dajkálva olyanak tűntem, mint egy vízköpő, és úgy lestem körbe a szobában, akár egy iskolás fiú, azon töprengve, miként is illek én ide. Néhány kutató egy kis csoportban táncolt a folyosón, míg a legtöbben a viharvert bútorokon helyezkedtek el, és vagy a filmen élcelődtek, vagy engem kérdezgettek, például arról, hogy mit gondolok az élő szereplős szerepjátékokról. Végül hagytam, hogy Makszim csináljon nekem egy *Dungeons & Dragons* karaktert, egy elf kalandort, Kalaskot, akinek a neve leginkább egy IKEA bútorra emlékeztetett. Dave kikapta a kezéből a karakterlapot.

– Ez a kocka már több mint egy éve próbálja elindítani a játékot – mondta Dave.

– A tökéletes kampányt készítem elő – felelte Makszim.

– Felejtsd el ezt a baromságot! Ismerek egy remek beavatójátékot – szólalt meg az egyik gépész. Alekszejnek hívták, sokszor szolgált már a Bellingshausen állomáson

az Antarktiszon. – Fontos, hogy az újak ne tartsanak semmit magukban.

– Az apja a Bellingshausenen volt 2018-ban, az első antarktisi gyilkossági kísérlet idején – magyarázta Julija. – Úgyhogy egy kicsit aggódik a kabinláz miatt. Alekszej a mi nem hivatalos lelki tanácsadónk. Ha úgy látja, hogy egyikőnk furcsán viselkedik, elmagányosodik, túlságosan a munkába temetkezik, akkor gyógyszert ír fel nekünk.

– Gyógyszert?

– Medvekarmot! – kiáltott a gépész.

– Nem muszáj beszállnod – jegyezte meg a mellettem ülő Julija. Elmagyarázta a Medvekarom szabályait: a jelenlévők körbeadnak egy teli pohár sört, és minden korty után vodkával pótolják benne a hiányzó mennyiséget.

Most már az egész szoba az én nevemet kántálta: *Cliff, Cliff, Cliff, Cliff*. Ezek a fiatalok értették, hogy ha csak egy pillanatra is, de el kell felejtennem, hogy Clara még mindig jelen volt köztünk. Forogni kezdett velem az állomás, miközben a pohár körbejárt. Úgy éreztem, a nevetés és beszélgetés a tévé körül mérföldes távolságra került tőlem. Végül Julija megérintette a vállamat, hogy ellenőrizze, minden rendben van-e velem. Már a stáblista futott, és egy fél üveg vodka hevert az ájult Alekszej előtt. Ebben az új keletű csendben hallottuk, ahogy a szél és a jégeső az előőrsöt ostromolja. Makszim kirohant, hogy biztonságba helyezze a napelemeket. A többiek szétszórártak a kabinjaikba vagy laborjaikba. Julija tétovázott. Nagyjából egyidős lehetett Clarával, a harmincas évei elején járhatott, talán még fiatalabb is volt. A Moszkvai Állami Egyetemen tanult, aztán ösztöndíjjal Cambridge-

ben folytatta a tanulmányait, és az itteni élővilágot, azon belül is az alacsonyan fekvő cserjéket kutatta, amelyek kulcsfontosságú szén-dioxid-megkötőknek számítottak.

– Clara mindig magánál tartotta – szólalt meg. – A kabátzsebében volt, amikor rátaláltunk.

Lenéztem, és csak akkor vettem észre, hogy az egész film alatt a dogú figurát babráltam.

– Olyan volt neki, mint egy szerencsetalizmán – folytatta a nő.

– Én mondtam neki, hogy ez majd megvédi – közöltem. – Nem hittem volna, hogy még mindig magánál tartotta. Persze akadnak, akik szerint össze kellene törni, miután bármilyen szerencsétlenséget vagy gonoszt magába nyelt. Volt egy kristály nyakék, amit Clara állandóan viselt, olyasmi, mint egy csiszolatlan gyémánt, nagyjából köröm nagyságú. Halványlila. Egy fonott ezüstláncon hordta. Nem volt a dobozban.

– Nem lógott a nyakában, amikor rátaláltunk. Valószínűleg elveszett, vagy talán ellopták, amikor a kórházba szállították. Tudom, hogy sokat jelentett neki.

Szorosabban markoltam a dogút, és miközben beszélt, a tekintetem elsiklott mellette a távolabbi falra függesztett kráterterképre. Julija felállt és felsegített engem is. Megszédültem a vodkától, és egy narancssárga rajzszegre mutattam. Egy feltárt barlangot jelölt, amelyből ősi levegő áradt.

– Clara a barlang beomlott tetején át zuhant le, nem messze innen – mesélte a nő, és a fejét ingatta. – Először nem értettem, hogy miről beszél... Egyre csak azt hajtogatta, hogy látta Annie-t és a többi testet. Azt gondoltam,

talán félrebeszélte a vérveszteségtől, tudod? Talán bevverte a fejét. De őt csak a felfedezés érdekelte. *Olyan sokan vannak*, mondta. *Látom az arcát*. Erre tisztán emlékszem, mert egyre csak ezt ismételte. *Látom az arcát*. Olyan sok mindent mondott... valamit arról, hogy emlékeztetőket kéne írnia magának, hogy ez az egész az ő hibája lesz. Nincs elképzelésed, hogy mire gondolhatott?

– Nincs – feleltem, és azon töprengtem, vajon az élete végén Clara magát hibáztatta-e, amiért nem tudta megmenteni a világot. – Szeretném megnézni, hogy hol találta rá.

– Ha az időjárás engedi, néhányan holnap délután kimegyünk a helyszínre. Próbálunk annyi terepmunkát elvégezni, amennyit csak lehet, mielőtt a felső talajréteg újra befagy. Mindenki be akarja gyűjteni a mintáit, és még ezen a télen kielemezni az adatokat. Bár Makszim mint ha arra készülne, hogy egy újabb szibériai hóhullám érkezik majd. Ami nekünk jó hír, a bolygónak viszont elég rossz.

Másnap, miután jelentős időt töltöttem egy vécé fölé görnyedve az előző esti köszöntésemnek köszönhetően, belebújtam Clara gázlónadrágjába, és bebugyoláltam magam, felkészülve az előrejelzés szerinti gyönyörű, szibériai októberi napra, a maga balzsamos öt fokjával. Az állomásról a kráter széléhez egy félórás túrával jutottunk el, fenyőerdők között kanyarogva, melyeket túlnyomórészt visszafogott vörösfenyők uraltak. Felfelé ívelő ágakkal mind